

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΥΣΗ ΛΑΜΙΑΣ)

2003

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Θέση: Μεγάλη Βρύση, αμέσως μετά τη Λαμία, στο ύψος του οικισμού Αγία Παρασκευή, λίγα μέτρα από την εθνική οδό.

Χρονολόγηση: 18^{ος} αιώνας (η παλαιότερη εικόνα φέρει τη χρονολογία 1815)

Περιγραφή: Απλή βασιλική με τετράρριχτη στέγη. Εσωτερικά ο ναός είναι ασβεστωμένος με αγιογραφημένη την κόγχη του ιερού. Τα μικρά παράθυρα περιβάλλονται εσωτερικά από διακοσμητικά γύψινα σχέδια, χαρακτηριστικά των αρχών του 20ού αιώνα. Το δάπεδο, βαθύτερα από τη σημερινή επιφάνεια του εδάφους, είναι καλυμμένο με πλάκες μεγάλων διαστάσεων. Στο κέντρο του υπάρχει ζωγραφικό κόσμημα ρόδακα. Η στέγη είναι ξύλινη και κεραμοσκεπής, η οροφή ταμπλαδωτή και στο κέντρο της φέρει ζωγραφικό ρόδακα με τον Παντοκράτορα.

Στο εσωτερικό της εκκλησίας σώζεται το ξύλινο τέμπλο, χωριάτικο του 19^{ου} αιώνα, σύγχρονο ίσως της διανοίξεως των δύο μεγαλύτερων παραθύρων και της ανύψωσης της θύρας στη νότια πρόσοψη. Επίσης, διατηρείται τμήμα του καφασωτού που χώριζε το γυναικωνίτη από τον υπόλοιπο ναό, ο κεντρικός και ίσως μοναδικός πολυέλαιος και τα απέρριττα στασίδια.

Η είσοδος στο ναό γίνεται μέσω μίας μεγάλης ορθογώνιας θύρας στο μέσο περίπου του νότιου πλευρικού τοίχου και μίας μικρότερης με καμάρα και ωραίο πέτρινο ανώφλι στα νοτιοδυτικά του ίδιου τοίχου. Μικρά παραλληλόγραμμα παράθυρα υπάρχουν στο άνω τμήμα του νότιου τοίχου και δύο μεγαλύτερα στο κέντρο περίπου του ίδιου τοίχου.

Βορειοδυτικά και σε μικρή απόσταση από το ναό βρίσκεται μικρό πέτρινο κελί. Ένας υψηλός αυλόγυρος κατά μήκος της βόρειας πλευράς χωρίζει το οικοπέδο του ναού από το υπόλοιπο κτήμα.

Ιστορικά στοιχεία: Ο ναός του Αγίου Αθανασίου αποτελεί μία από τις πιο χαρακτηριστικές εκκλησίες του κάμπου, που βρισκόταν μέσα σε μουσουλμανικό τσιφλίκι. Η επιδίωξη του λαϊκού μαστορά που τον έκτισε να είναι ο ναός όσο το δυνατόν πιο αφανής για να μην προκαλεί, είναι έκδηλη, από μια σειρά αρχιτεκτονικών λεπτομερειών, με πρώτη τα μικρά παραλληλόγραμμα παράθυρα κάτω από την στέγη που κάνουν τον ναό να μοιάζει από απόστασεως με αγροτική αποθήκη.

Το τσιφλίκι αρχικά ανήκε στη Σαϊδέ Χανούμ, κόρη του Βελιγιουδίου Πασά, σύζυγο του Χαλίλ Μπέη, που εγκατέλειψε την Λαμία στα χρόνια του Όθωνα. Περί το 1869/79 το κτήμα ανήκε στους Ανδρέα Φαρδύ και Νικόλαο Στουρνάρη. Ο Στουρνάρης έδωσε το μερίδιό του για προίκα στην κόρη του Ειρήνη Στουρνάρη που παντρεύταν τον Κάρολο Μέρλιν και ο Ανδρέας Φαρδύς το δικό του, καθώς δεν είχε ο ίδιος παιδιά. Το 1885 πέθανε η Ειρήνη Στουρνάρη-Μέρλιν και ιδιοκτήτες της έκτασης έγιναν οι κληρονόμοι της ο σύζυγος και τα έξι παιδιά τους. Ο γιος τους Σίδνεϋ Μέρλιν που παντρεύτηκε τη Ζαΐρα Γ. Θεοτόκη πούλησε το κτήμα στην οικογένεια Στεργιοπούλου. Μετά το 1950 το κτήμα άρχισε να τεμαχίζεται λόγω κληρονομιών. Σήμερα ανήκει κατά τα 4/5 στο Δημόσιο (λόγω της παρακείμενης Εθνικής Οδού) και κατά το 1/5 σε ιδιώτες.

Κατάσταση διατήρησης: Ο ναός βρίσκεται σήμερα εγκαταλειμμένος να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα. Το χειμώνα 2002/2003 κατέρρευσε τμήμα του βόρειου τοίχου και μεγάλο τμήμα της στέγης, η οποία έχει καταπέσει στο εσωτερικό του ναού. Η στέγη του μικρού κελιού έχει καταρρεύσει ολοσχερώς.

Φωτογραφίες

Αρχείο: Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς
Χρονολογία: Οκτώβριος 2003

